

295547 - Arafat'ta vakfeye durduktan sonra ziyaret tavafı yapıp Müzdelife'ye gitmeyen yada tavaftan sonra Müzdelife'ye giden hacı hakkında

Soru

Arafat'ta vakfeye durduktan sonra ziyaret tavafı yaptı. Sonra ihramdan çıktı. Sonra şeytan taşlamak için Müzdelife'ye gitti. Bu kimse hacı geçerli midir?

Detaylı cevap

Birincisi;

Fıkıh alimleri ziyaret tavafın (Tavafu'l İfaze) haccın ancak kendisi ile tamamlandığı bir rükün olduğu hususunda ittifak etmişlerdir. Ancak bu tavafın başlangıç zamanı hususunda ihtilafa düşmüşlerdir: Hanefi ve Malikiler Kurban Bayramı'nın ilk günü sabah namazının vaktinin girmesiyle başlar demişlerdir. Bundan önce geçerli olmadığını savunurlar. Hanefiler: 'Bu tavafın zamanına gelince, onun vakti: ilk olarak Kurban Bayramı'nın ilk günü fecri sadığın doğmasıdır. Bu konuda mezhep arkadaşlarımız arasında bir ihtilaf yoktur. Bu vakiten önce yapılması da caiz değildir.'^[1]

İmam Şafii bu konu ile ilgili olarak şöyle demiştir: 'İlk vakti, Kurban Bayramı'nın ilk günü gece yarısıdır.

Maliki mezhebinden Savii bu konu ile ilgili olarak şöyle demiştir: "vakti": Yani ziyaret tavafı (Kurban Bayramı'nın ilk günü fecrin doğmasıyla) ve daha önce yapılması caiz değildir. (Akabe gibi) yani şeytan taşlama gibi ve daha önce yapılması caiz değildir.

Şafii ve Hanbeliler Kurban Bayramı'nın ilk günü gece yarısından yapılabileceğini söylemişlerdir.

Şafii alimlerinden İmam Nevevi (Rahimahumullah) bu konu ile ilgili olarak şöyle demiştir: 'Şeytan taşlama ve ziyaret tavafının vakti Kurban Bayramı'nın ilk günü gece yarısıdır. Ancak öncelikle Arafat'ta vakfeye durmak gerekir.

Saç kısaltmaya gelince: Eğer saç kısaltmaya da hac ibadeti dersek bu da şeytan taşlama ve tavaf gibidir. Eğer ibadet demezsek o zaman bunun vakti ancak tavaf yapıp şeytan taşladıktan sonra olur. '. En iyisini Allah bilir..[ii]

Hanbeli mezhebi alimlerinden İbn Kudame (Rahimahumullah) bu konu ile ilgili olarak şöyle demiştir: 'Bu tavaf için iki uygun vakit vardır. Birinci daha faziletli olduğu vakit, ikincisi caiz olduğu vakit.

Daha faziletli olduğu vakte gelince: Şeytan taşlama, kurban kesme ve saç kısaltmadan sonra yapılmasıdır.

Caiz olduğu vakte gelince: Yapılması caiz olan ilk vakit Kurban Bayramı'nın ilk günü gece yarısıdır. İmam Şafii'de böyle demiştir.

Ebu Hanife bu konu ile ilgili olarak şöyle demiştir: 'Yapılması caiz olan ilk vakit Kurban Bayramı'nın ilk günü fecrin doğmasıylaadır. Yapılması caiz olan son vakit ise Kurban Bayramı'nın son günüdür.[iii]

Bunun üzerine; Şafii ve Hanbeli mezhebine göre hac yapan bir hacı ziyaret tavafını gece yarısından sonra yapmışsa tavafı kabul olur.

Gece yarısı akşam ve sabah namazının arasındaki süre hesaplanıp ikiye bölünerek belirlenir.

Ancak eğer bu kimse tavafı gece yarısından önce yapmışsa ittifak ile bu kimsenin tavafı makbul değildir. Aynı zamanda haccı tamamlanmamıştır. ihramdan çıkmanın İkinci aşamasını gerçekleştiremez. kesinlikle tavafı tekrardan yapması gerekir.

İkincisi:

Müzdelife’de geceleme cumhur ulemaya göre vaciptir. Bazı alimler ise haccın rükünlerinden olduğunu savumuşlardır.

Alimler Müzdelife’de vacip olan kalma süresi hakkında ihtilafa düşmüşlerdir.

Şafii ve Hanbeli mezhebine göre: Arafat’ta vakfeye durduktan sonra gecenin ikinci yarısında olmak şartıyla bir an bile olsa Müzdelife’de bulunmak vaciptir. Burada kalmak ya da beklemek şart değildir. Bilakis içinden geçmek yeterlidir.

Her kim gece yarısından önce Müzdelife’den geçerse ve sabah namazının vakti girmeden Müzdelife’ye dönerse bunun için bir şey vermesi gerekmez. Çünkü bu kimse vacibi yerine getirmiştir. Eğer bu kimse gece yarısından sabah namazının vaktine kadar Müzdelife’ye dönmezse tercih edilen görüşe göre kurban kesmesi gerekir.

Hanefi mezhebine göre ise: Sabah namazı vaktinden güneşin doğmasına kadar Müzdelife’de durmaları vaciptir. Bu zaman içerisinde bir an bile olsa burada durması geçerli olur. Özür olabilecek şeyler kendisinde bir zayıflık olması ya da bir olması varsa ya da kalabalıktan korkan bir kadın olması gibi durumlarda bir özürden dolayı durmazsa bir şey vermesi gerekmez.

Eğer bir özrü bulunmaksızın bu vakitten önce Müzdelife’den geçerse kurban kesmesi gerekir. Eğer bu kimse güneş doğmadan Müzdelife’ye dönüp burada durmayı telafi ederse kurban kesmesi gerekmez.

Maliki mezhebine göre: Müzdelife’de bir yolcu yükünü indirme süresince durmak vaciptir. Eğer bir özür bulunmaksızın güneş doğana kadar bir yolcu yükünü indirme süresince Müzdelife’de durmazsa kurban kesmesi vaciptir. Eğer bir özürden dolayı durmadıysa bir şey vermesi gerekmez. [iv]

Bu duruma göre, eğer bir hacı ilk olarak Müzdelife’ye gelmediyse, bununla beraber gece yarısından sonra ziyaret tavafını yaparsa, gece yarısından sonra Müzdelife’ye dönerse bu hacının kurban kesmesi gerekmez.

Ancak eğer tavaftan sonra kendisin Müzdelife’de kalmayı engelleyecek bir hastalık bulunması gibi Müzdelife’ye dönmemeyi mubah kılacak bir özrü varsa bu hacının da kurban kesmesi gerekmez. Ama bir özrü bulunmadığı halde dönmediyse kurban kesmesi gerekir.

Hatib eş-Şerbibi bu konu ile ilgili olarak şöyle demiştir:’ Mina’da geceleme konusunda açıklanacağı gibi mazeretli olan kimseye kurban gerekmez.

Mazeretli olanlardan biride:

Arafat’ta vakfe ile meşgul olup Muzdelife’ye gidememek.

Şeyh İbn Useymin’e şöyle soruldu:

Muzdelife’de gecelememenin hükmü nedir? Şöyle cevap verdi: Muzdelife’de gecelemeyen kişi, Allah’a ve Resulüne karşı gelmiştir. Zira yüce Allah şöyle buyurdu: “Arafat’tan ayrılıp akın ettiğinizde Meş’ar-i Haram’da Allah’ı zikredin ve O’nu size gösterdiği şekilde anın. ..” Bakara/198 Meş’ar-i Haram, Muzdelifedir.

Muzdelife’de gecelemezse Allah’a ve Resulüne karşı gelmiştir. Çünkü Rasulullah Sallallahu Aleyhi Vesellem şöyle buyurdu: “İbadetlerinizi benden öğrenin”

Rasulullah Sallallahu Aleyhi Vesellem, bunun terkedilmesine kimseye ruhsat vermemiştir. Sadece zayıflar için gecenin sonunda Muzdelifeden çıkmalarına izin verilmiştir.

Bunun üzerine söz konusu kişi Mekke’de kurban kesmesi ve kurbanı Mekke fakirlerine dağıtması gerekir. (mecmu Fetava İbn Useymin 23/97)

Üçüncüsü:

Şayet hacı ziyaret tavafını yapmış ve daha sonra ihramdan çıkmışsa yani saçını kestirmiş ve elbise giymişse ona her hangi bir yükümlülük yoktur. Çünkü ihramdan çıkışın birinci aşaması üç şeyden iki şeyi yapmakla olur: Taşlamak, saç kestirmek, tavaf.

Şayet tavaf etmiş, saçını kestirmeden elbisesini giymişse yasaklı bir şey yapmış olur.

Fakat bunu bilmeden yapmışsa ona bir şey gerekmez.

Aynı şekilde bilmeden koku sürünürse ona her hangi bir yükümlülük yoktur.

En iyisini Allah bilir.

[i] Bedaiu's Senai' (2/132)

[ii] El-Mecmu' (8/191)

[iii] El-Muğni (3/226)

[iv] Fıkıh Ansiklopedisi (11/108)